

Eduskunnan lakivaliokunta

Dnro K2025-04

1(2)

12.2.2025

lav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnö: HE 220/2024, eduskunnan lakivaliokunnan kuuleminen 14.2.2025

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RIKOSUHRIMAKSUSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Suomen Asianajajaliitto (jatkossa ”Asianajajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta tulla eduskunnan lakivaliokunnan kuultavaksi hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikosuhrimaksusta annetun lain muuttamisesta.

Yhtenä Asianajajaliiton sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Asianajajaliiton oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Asianajajaliitto pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia. Pyydettyä lausuntona Asianajajaliitto esittää seuraavaa.

Asianajajaliitto kannattaa lähtökohtaisesti hallituksen esityksen ehdotuksia rikosuhrimaksujen korottamisesta muun muassa yleisen kuluttajahintaindeksin nousu huomioon ottaen. Esitetty korotus on suhteellisen tuntuva (50 %).

Asianajajaliitto kiinnittää huomiota rikosuhrimaksun luonteeseen rikoksen seuraamuksia tosiasiallisesti ankaroittavana lisämaksuna etenkin vähävaraisten vastaajien kohdalla. Korotettu 80 euron rikosuhrimaksun vastaa minimipäiväsakon 6 euron määrällä laskettuna 13 päiväsakon rangaistusta. Kysymys on teoista, joista maksimirangaistus on kuusi kuukautta vankeutta ja joiden seuraamustaso jäisi muutenkin tavallisesti muutamiin kymmeneen päiväsakkoihin. Rikosuhrimaksun korotus 80 euroon aiheuttaisi sen, että rikosoikeudellinen kokonaisseuraamus vastaajalle muodostuisi selvästi nykyistä tuntuvammaksi.

Rikosuhrimaksu rikoksiin, joissa minimirangaistus on yli 6 kuukautta vankeutta tulisi ehdotuksen mukaan olemaan 120 euroa eli minimipäiväsakon mukaan laskettuna rikosuhrimaksu vastaisi jo 20 päiväsakon rangaistusta. Rikosuhrimaksua ei voisi siis lainkaan tuomita, jos tuomittava rangaistus olisi alle 20 päiväsakkoa vähävaraiselle vastaajalle, sillä lain 4 §:n mukaan rikosuhrimaksua ei saa määrätä, jos se olisi rahamäärältään tuomittavaa sakkorangaistusta suurempi eli niissä tapauksissa rikosuhrimaksun tuottoa ei kerry lainkaan. Sama koskisi myös yhteisösakkoa.

Rikosuhrimaksu valtaosin ankaroittaisi tosiasiallisesti rikosoikeudellista kokonaisseuraamusta. Seuraamus olisi erityisen tuntuva niille vähävaraisille tuomituille, jotka haluavat suorittaa kaikki velvoitteensa asianmukaisesti ja tosiasiassa myös maksaa rikosuhrimaksun. Asianajajaliitto pitää rikosten uhrien auttamispalveluiden toimintaedellytysten turvaamista tärkeänä, mutta Rikosuhripäivystyksen ja muiden rikosten uhrien tukipalvelujen rahoitus pitäisi perustua riittävästi myös muihin rahoituslähteisiin eikä olla liikaa riippuvainen rikosuhrimaksujen tuotosta. Rikosuhrimaksujen korotus saattaa johtaa siihen, että nykyistä suurempi osa tuomituista rikosuhrimaksuista jää kokonaan maksamatta.

Asianajajaliitto pitää tarpeellisena myös sitä, että kaikilla maksuvelvollisilla on muutoksenhakumahdollisuus maksuvelvollisuudesta myös erikseen eikä vain pääasian yhteydessä eli Asianajajaliitto kannattaa ehdotusta tältäkin osin.

Helsingissä 12. päivänä helmikuuta 2025

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja, varatuomari Tiina Haapa-aho, Helsinki

Suomen Asianajajien lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosoikeuden asiantuntijaryhmässä.